

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष १, अंक ४]

बुधवार, मार्च ४, २०१५/फाल्गुन १३, शके १९३६

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ८

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५.—महाराष्ट्र प्राणी रक्षण अधिनियम, १९७६ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.	पृष्ठे १-४
--	---------------

दिनांक २६ फेब्रुवारी २०१५ रोजी मा. राष्ट्रपतींनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

एम. ए. सईद,
प्रधान सचिव व विधि परामर्शी,
महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५.

(मा. राष्ट्रपतींची संमती मिळाल्यानंतर महाराष्ट्र शासन राजपत्रात दिनांक ४ मार्च २०१५ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

महाराष्ट्र प्राणी रक्षण अधिनियम, १९७६ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.

१९७७ चा **ज्याअर्थी**, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र प्राणी रक्षण अधिनियम, १९७६ यामध्ये आणखी महा.९. सुधारणा करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी**, भारतीय गणराज्याच्या सेहेचाळिसाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यात येत आहे :—

१. या अधिनियमास महाराष्ट्र प्राणी रक्षण (सुधारणा) अधिनियम, १९९५, असे म्हणावे.

संक्षिप्त नाव.

(१)

सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या पूर्ण शीर्षकाची सुधारणा. २. महाराष्ट्र प्राणी रक्षण अधिनियम, १९७६ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) यामधील, पूर्ण शीर्षकामध्ये “गार्यीची कत्तल करण्यास मनाई” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “इतर विवक्षित प्राण्यांचे रक्षण करण्याची” या मजकुराने समाप्त होणाऱ्या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“दुधासाठी, पैदाशीसाठी, ओझी वाहण्याच्या कामासाठी किंवा शेतीविषयक प्रयोजनांसाठी उपयुक्त असलेल्या गार्यीची, वळूंची व बैलांची कत्तल करण्यास मनाई करणे आणि त्यांचे रक्षण करणे व उक्त योजनांसाठी उपयुक्त असलेल्या इतर विवक्षित प्राण्यांचे रक्षण करण्याकरिता त्यांची कत्तल करण्यावर निर्बंध घालणे यांसाठी”.

सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या उद्देशिकेची सुधारणा. ३. मुख्य अधिनियमाच्या उद्देशिकेमधील “गार्यीची कत्तल करण्यास मनाई” या मजकुराने सुरू होणाऱ्या आणि “इतर विवक्षित प्राण्यांचे रक्षण करण्याची” या मजकुराने समाप्त होणाऱ्या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“दुधासाठी, पैदाशीसाठी, ओझी वाहण्याच्या कामासाठी किंवा शेतीविषयक प्रयोजनांसाठी उपयुक्त असलेल्या गार्यीची, वळूंची व बैलांची कत्तल करण्यास मनाई करणे आणि त्यांचे रक्षण करणे आणि उक्त प्रयोजनांसाठी उपयुक्त असलेल्या इतर विवक्षित प्राण्यांचे रक्षण करण्याकरिता त्यांची कत्तल करण्यावर निर्बंध घालणे यांसाठी”.

सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या कलम १ ची सुधारणा. ४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १ मधील, पोट-कलम (४) मध्ये, “गार्यीना” या मजकुरानंतर “वळुंना किंवा बैलांना” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या कलम ५ ची सुधारणा. ५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५ मध्ये,—
(अ) “गार्यीची” या शब्दानंतर “, वळूंची किंवा बैलांची” हा मजकूर तसेच “गाय” या शब्दानंतर “, वळू किंवा बैल” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

(ब) समास टीपेमधील, “गार्यीची” या शब्दानंतर “, वळूंची आणि बैलांची” हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ यामध्ये कलमे ५अ ते ५ड समाविष्ट करणे. ६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५ नंतर, पुढील कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

कत्तल करण्यासाठी गाय, वळू किंवा बैल यांची वाहतूक आणि निर्यात करण्यास प्रतिबंध. “५अ. (१) कोणतीही व्यक्ती, या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून किंवा गाय, वळू किंवा बैल यांची कत्तल करण्यात येईल किंवा कत्तल केली जाण्याची शक्यता आहे याची माहिती असतानाही, राज्यातील कोणत्याही ठिकाणाहून, राज्याबाहेरील कोणत्याही ठिकाणी, ती गाय, वळू किंवा बैल यांची अशी कत्तल करण्याच्या प्रयोजनासाठी, वाहतूक करणार नाही किंवा वाहतूक करण्यासाठी देणार नाही किंवा वाहतूक करण्याची व्यवस्था करणार नाही.

(२) कोणतीही व्यक्ती, या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून किंवा कोणतीही गाय, वळू किंवा बैल यांची कत्तल करण्यात येईल किंवा कत्तल केली जाण्याची शक्यता आहे याची माहिती असतानाही, एकातर प्रत्यक्षरीत्या किंवा त्याच्या अभिकर्त्यामार्फत किंवा नोकरामार्फत किंवा त्याच्यावतीने काम करणाऱ्या कोणत्याही अन्य व्यक्तीमार्फत, अशी गाय, वळू किंवा बैल यांची कत्तल करण्याच्या प्रयोजनासाठी, निर्यात करणार नाही किंवा महाराष्ट्र राज्याबाहेर निर्यात करण्याची व्यवस्था करणार नाही.

५ब. कोणतीही व्यक्ती, कत्तल करण्यासाठी किंवा कोणतीही गाय, वळू किंवा बैल यांची कत्तल करण्यात येईल हे माहीत असून किंवा तसे मानण्यास कारण असताना, अशी गाय, वळू किंवा बैल यांची खरेदी करणार नाही, विक्री करणार नाही किंवा त्याची अन्यथा विल्हेवाट लावणार नाही किंवा खरेदी करण्यासाठी, विक्री करण्यासाठी किंवा अन्यथा विल्हेवाट लावण्यासाठी देणार नाही.

गाय, वळू किंवा बैल यांची अन्य कोणत्याही पद्धतीने विक्री, खरेदी करण्यास, विल्हेवाट लावण्यास प्रतिबंध.

५क. त्या त्यावेळी अंमलात असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्यामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, कोणतीही व्यक्ती, या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून कत्तल केलेल्या कोणत्याही गायीचे, वळुचे किंवा बैलाचे मांस स्वतःच्या ताब्यात ठेवणार नाही.

गाय, वळू किंवा बैल यांचे मांस ताब्यात ठेवण्यास मनाई.

५ड. कोणतीही व्यक्ती, महाराष्ट्र राज्याबाहेर कत्तल केलेली कोणतीही गाय, वळू किंवा बैल याचे मांस आपल्या ताब्यात ठेवणार नाही.”.

महाराष्ट्र राज्याबाहेर कत्तल केलेली गाय, वळू किंवा बैल यांचे मांस ताब्यात ठेवण्यास मनाई. सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या कलम ८ ची सुधारणा.

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८ मध्ये,—

(अ) पोट-कलम (२) नंतर पुढील पोट-कलम जादा दाखल करण्यात येतील :—

“(३) पोलीस उप-निरीक्षकांच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या कोणत्याही पोलीस अधिकाऱ्याला किंवा याबाबतीत राज्य शासनाने प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला कलम ५-अ, ५-ब, ५-क किंवा ५-ड यांच्या तरतुदींचे अनुपालन केले जावे या दृष्टीने उक्त कलमांच्या तरतुदींचे पालन करण्यात आलेले आहे, याविषयी स्वतःची खात्री करून घेण्याकरता,—

(अ) गाय, वळू किंवा बैल यांची निर्यात करण्यासाठी वापरण्यात आलेल्या किंवा वापर करण्याचा उद्देश असलेल्या कोणत्याही वाहनात प्रवेश करता येईल, ते थांबवता येईल आणि त्याची झडती घेता येईल किंवा कोणत्याही व्यक्तीला त्या वाहनात प्रवेश करण्याचा, ते थांबवण्याचा आणि त्याची झडती घेण्याचा प्राधिकार देता येईल.

(ब) ज्याच्या बाबतीत कलमे ५-अ, ५-ब, ५-क किंवा ५-ड यांच्या कोणत्याही तरतुदींचा भंग करण्यात आलेला आहे, भंग करण्यात येत आहे किंवा भंग केला जाणार आहे अशी गाय, वळू किंवा बैल, ज्या वाहनामध्ये ते आढळून आले असतील त्या वाहनांसह जप्त करता येईल किंवा जप्त करण्याचा प्राधिकार देता येईल आणि त्यानंतर अशा प्रकारे जप्त करण्यात आलेली गाय, वळू किंवा बैल आणि वाहने न्यायालयात हजर करण्यासाठी आणि ती हजर करण्यात येईतोपर्यंत त्यांच्या सुरक्षित अभिरक्षेसाठी आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना करता येतील किंवा करण्याचा प्राधिकार देता येईल:

परंतु, न्यायचौकशी होईपर्यंत जप्त करण्यात आलेली गाय, वळू किंवा बैल केवळ नजिकच्या ठिकाणी असलेले गोसदन, गोशाळा, पांजरपोळ, हिंसा निवारण संघ आणि अशा प्रकारे अभिरक्षेत ठेवण्याची इच्छा असलेल्या अशा प्रकारच्या अन्य प्राणी कल्याण संघटना यांच्या स्वाधीन करण्यात येईल, आणि न्यायालयाच्या आदेशानुसार, जोपर्यंत ते उक्त संस्था/संघटना यांच्यापैकी कोणत्याही संस्थेच्या/संघटनेच्या अभिरक्षेत राहतील त्या कालावधीसाठी आरोपी त्यांच्या देखभालीसाठी येणारा खर्च देण्यास दायी असेल.

१९७४ चा २.

(४) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ याच्या कलम १०० च्या झडती आणि जप्ती संबंधातील तरतुदी, शक्य होईल तेथवर या कलमाखालील झडती आणि जप्ती यांना लागू होतील.”.

(ब) समास टीपेवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

“प्रवेश करण्याचा, झडती घेण्याचा, जप्त करण्याचा आणि अभिरक्षेत ठेवण्याचा अधिकार.”

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ९ मध्ये,—

(अ) “या अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधाचा ” या मजकुराऐवजी, “कलम ५, ५-अ किंवा ५-ब च्या तरतुदींचा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ब) “सहा माहिण्यांपर्यंत ” या मजकुराऐवजी, “पाच वर्षांपर्यंत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

सन १९७७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या कलम ९ ची सुधारणा.

(क) “एक हजार रुपयापर्यंत ” या मजकुराऐवजी, “ दहा हजार रुपयांपर्यंत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ड) पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

परंतु, न्यायालयाने न्यायनिर्णयामध्ये नोंद करून ठेवावयाच्या विशेष व पुरेशा कारणांवरून असेल ते खेरीजकरून, इतर बाबतीत, असा कारावास सहा महिन्यांपेक्षा कमी असणार नाही आणि असा दंड एक हजार रुपयांपेक्षा कमी असणार नाही;

(ई) समास टीपेऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल.

“ कलम ५, ५-अ किंवा ५-ब याच्या उल्लंघनाबद्दल शास्ती. ”.

९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ९ नंतर, पुढील कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

सन १९७७ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
९ मध्ये कलमे ९-अ
आणि ९-ब
समाविष्ट करणे.

“ ९-अ. जो कोणी कलमे ५-क, ५-ड किंवा ६ यांच्या तरतुदींचे उल्लंघन करील त्यास, अपराधसिद्धीनंतर एक वर्षापर्यंत असू शकेल अशी कारावासाची किंवा दोन हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल अशी दंडाची शिक्षा होईल.

कलमे ५-क, ५-ड
किंवा ६ यांचे
उल्लंघन
करण्याबद्दल
शास्ती.

९-ब. या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन केल्याबद्दल, कलम ९ किंवा ९-अ अन्वये, शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाच्या कोणत्याही न्यायचौकशीमध्ये, गाय, वळू किंवा बैल यांची कत्तल, वाहतूक, राज्याबाहेर निर्यात, विक्री, खरेदी किंवा त्यांचे मांस ताब्यात ठेवणे हे या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून करण्यात आलेले नव्हते, हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी आरोपीवर असेल. ”.

पुरावा सादर
करण्याची
जबाबदारी
आरोपीवर असणे.

१०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १० मध्ये,—

सन १९७७ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम
१० ची सुधारणा.

(अ) “ दखलपात्र ” या शब्दानंतर “आणि बेजमानती ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(ब) समास टीपेमध्ये, “ दखलपात्र ” या शब्दानंतर “ आणि बेजमानती ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

११. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ११ मध्ये,—

सन १९७७ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम
११ ची सुधारणा.

“ कलम ९ ” या मजकुरानंतर “ किंवा कलम ९-अ ” हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

१२. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १४ मध्ये,—

सन १९७७ चा
महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक ९ याच्या
कलम १४ ची
सुधारणा.

(अ) खंड (अ) मध्ये, “ गायीखेरीज ” या शब्दाऐवजी “गाय, वळू व बैल यांच्याखेरीज ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ब) खंड (ब) मध्ये, “ गायीखेरीज ” या शब्दाऐवजी “ गाय, वळू व बैल यांच्याखेरीज ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(क) खंड (क) मध्ये, “ गायीखेरीज ” या शब्दाऐवजी “ गाय, वळू व बैल यांच्याखेरीज ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

१३. मुख्य अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूचीतील “ वळू, बैल ” हे शब्द वगळण्यात येतील.

सन १९७७ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
९ याच्या
अनुसूचीची
सुधारणा.